

Vlaanderen
is economie, wetenschap
& innovatie

CREATIEVE EN CULTURELE SECTOREN IN VLAANDEREN

Methodologie

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

Doel van het onderzoek

Het doel van deze studie is het in kaart brengen en het opvolgen van het economische belang van de culturele en creatieve sectoren (CCS) in Vlaanderen doorheen de tijd. De cijfers verzameld in deze studie zijn te raadplegen op www.creatievesector.be.

Afbakening CCS: Wat zijn de CCS in dit werk?

Gegeven de NACE-Bel 2008 indeling en het ontbreken van specifieke satellietrekeningen voor de CCS in België en Vlaanderen werd op basis van literatuuronderzoek, internationale voorbeelden¹ en toetsing bij het middenveld een selectie gemaakt van deze NACE 5-digit sectoren die geheel of gedeeltelijk onder de culturele en creatieve sectoren behoren. Tabel 1 geeft een overzicht van deze 5-digit NACE-sectoren en hun verdeelsleutel.

Waarom NACE-Bel 2008?

Er bestaan verschillende gevestigde methodes om groepen van ondernemingen binnen de economie af te bakenen. Zo kan men gebruik maken van de NACE-indeling, SITC (handel), de A verdelingen van de nationale bank, CN, PC (werkgevers),

Voor het bepalen van de impact en evolutie van de CCS werd gekozen om de NACE-indeling te gebruiken, dan wel om volgende redenen:

- Internationale vergelijkbaarheid: Om Vlaanderen te kunnen benchmarken met andere landen, moet een gelijkaardige methodologie gebruikt worden. In het buitenland wordt ook de NACE-indeling gebruikt bij CCS-studies.
- Standaardpraktijk: Binnen economisch onderzoek is het gebruik van de NACE-codes een standaardpraktijk
- Breed doel van de studie: de NACE-indeling is een brede indeling. Elke onderneming beschikt over één of meerdere NACE-codes, wat de aggregatie naar bredere creatieve sectoren mogelijk maakt net als het linken van andere bedrijfseconomische data.

Onderverdeling CCS

Elke 5-digit NACE-sector werd geheel of gedeeltelijk toegeschreven aan één van de 11 creatieve sub-sectoren (zie onderstaande tabel). Daarnaast werd voor iedere sub-sector ook het onderscheid gemaakt tussen “Kern NACE-codes voor de CCS” en de daaraan verbonden “Satelliet NACE-codes voor de CCS”.

De “Kern NACE-codes voor de CCS” omvatten deze 5-digit sectoren die direct en in geheel toe te schrijven zijn aan de CCS en laten ook internationale benchmarking toe. De “Satelliet NACE-codes voor de CCS” omvatten deze 5-digit sectoren die gedeeltelijk toe te schrijven zijn aan de CCS.

¹ Volgende studies werden meegenomen:

- Van Anel W. & Schramme A. (2015), *“Creatieve industrieën in Vlaanderen: mapping- en bedrijfseconomische analyse”*, UAMS, Antwerpen
- Rutten P., ea (2015), *“Creatieve industrie in de SBI 2008 bedrijfsindeling”*, TNO, Leiden/Delft
- ZEW und Das Bundesministerium für Wirtschaft und Energie (2016), *“Monitoringbericht 2016: Ausgewählte wirtschaftliche Eckdaten der Kultur- und Kreativwirtschaft Kurzfassung”*, München
- Departement for Digital, Culture, Media and Sport (2016), *DCMS sector economic estimates Methodology*, London
- ESSnet-Culture (2012), *“European Statistical System Network on Culture - Final Report –”*, Luxemburg

Tabel 1: Overzicht creatieve sub sectoren

Creatieve Sectoren	
1	Mode
2	Design
3	Gedrukte media
4	Audiovisueel
5	Muziek
6	Beeldende kunsten
7	Gaming
8	Communicatie, pr en reclame
9	Architectuur
10	Podiumkunsten
11	Erfgoed

Dataselectie

De brondata is afkomstig van de KBO, geraadpleegd via Belfirst. Onderstaande zoekstrategie werd gebruikt:

- Ondernemingen die in het Vlaamse Gewest hun hoofdzetel hebben
(Alle ondernemingen werden opgenomen (naast de actieve ondernemingen, ook deze die de afgelopen 10 jaar failliet zijn gegaan, zich in een juridische overgangperiode bevinden en overgenomen ondernemingen)).
- Ondernemingen die actief zijn binnen één van de geselecteerde 5-digit sectoren (zie tabel 3)

In Belfirst werd volgende data opgevraagd (tabel 2)

Tabel 2: opgevraagde data

Naam
Ondernemingsnummer
Datum van oprichting
Statuut
Rechtstoestand
Datum rechtstoestand
Rechtsvorm
Provincie
Arrondissement

Gemeente

BTW-plichtig

NACE BEL 2008, voornaamste code

Ibid, omschrijving

Omzet JAAR X

Gemiddeld aantal werknemers JAAR X

Bruto Toegevoegde Waarde JAAR X

Data-cleaning en schatten van onvolledige bedrijfsdata

- Bij gebrek aan ondernemingsnummer:

Niet alle ondernemingen beschikken over een ondernemingsnummer in de database. Indien deze ondernemingen informatie beschikken over sector en nog steeds actief waren, werden ze in de database behouden.

- Bij gebrek aan data betreffende werkgelegenheid, omzet en/of toegevoegde waarde:

Niet alle ondernemingen beschikken over data betreffende werkgelegenheid, omzet en/of toegevoegde waarde. Indien een onderneming geen informatie beschikt over de werkgelegenheid, wordt voor deze onderneming 1 werknemer (werkzame persoon) toegekend.

Indien een onderneming niet over informatie beschikt over toegevoegde waarde en/of omzet, worden deze geschat aan de hand van de sectorale gemiddelde omzet/wn of btw/wn berekend aan de hand van macro-economische sectorale aggregaten afkomstig van de regionale rekeningen (NBB) en Statbel.

Focus op Gaming (sectoren 58210 en 62010)

Hoewel de sector "58210: Uitgeverijen van computerspellen" direct toe te schrijven valt aan de creatieve sub sector "Gaming", kan dit niet gezegd worden van de sector "62010: Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's". Op basis van voorgaand onderzoek, op basis van ledenlijsten van FLEGA, de Vlaamse sectorfederatie voor gaming, werd aangetoond dat over de periode 2009-2015 tussen ongeveer 4 en 5.4% van het aantal WN, BTW en Omzet binnen 62010 gerealiseerd werd bij Gaming bedrijven. Hierdoor werd beslist een de verdeelsleutel op 0.05 te zetten voor deze sector. De andere 95% van deze sector, werd niet opgenomen in de analyse.

Berekende aggregaten van de CCS

Voor de periode 2009-2016 werden onderstaande cijfers berekend (per jaar):

- **Aantal zelfstandigen** (op basis van rechtsvorm)
- **Aantal werkgevers** (deze ondernemingen die minstens 2 VTE's te werk stellen)
- **Omzet** (op basis van bedrijfsgegevens en schattingen)
- **Bruto Toegevoegde Waarde** (op basis van bedrijfsgegevens en schattingen)
- **Werkzame personen** (aantal zelfstandigen + aantal werknemers in VTE)
- **Aantal starters** (deze ondernemingen, actief binnen de CCS, met oprichtingsdatum in betreffend jaar)
- **Aantal schrappingen/faillissementen** (deze ondernemingen, actief binnen de CCS, die hun activiteiten stopzetten of stop hebben moeten zetten in het betreffende jaar)

Deze aggregaten werden berekend voor:

- **Creatieve sectoren in hun geheel**

(zowel “Kern-codes” voor CCS en “Satelliet-codes CCS”)

- **Creatieve sub sectoren: mode, design, gedrukte media, audiovisueel, muziek, beeldende kunsten, gaming, communicatie, pr en reclame, architectuur, podiumkunsten en erfgoed**

(zowel “Kern-codes” voor CCS en “Satelliet-codes CCS”)

En dit voor:

- het **Vlaamse Gewest**
- 5 Vlaamse **provincies**
- 13 Vlaamse **centrumsteden**

Beschikbare jaren:

- 2009-2015: **finaal**
- 2016: **voorlopig**

Laatste update brondata

November 2018

Volgende update

Eind 2019 zullen de cijfers van 2016 (finaal) berekend worden

Eind 2019 zullen de cijfers van 2017 (voorlopig) berekend worden

Bovenstaande berekende aggregaten worden voor Vlaanderen afgezet ten opzichte van de macro-economische grootheden (Bruto Toegevoegde Waarde, Omzet, Werkgelegenheid) afkomstig van de NBB en Bestat.

Tabel 3: Nace-codes, verdeelsleutel, CC sub-sector, Kern/Satelliet)

CODE	beschrijving	verdeelsleutel	CCS-subsector	Kern/Satelliet
14110	Vervaardiging van kleding van leer	1	Mode	Satelliet
14130	Vervaardiging van andere bovenkleding	1	Mode	Satelliet
14140	Vervaardiging van onderkleding	1	Mode	Satelliet
14191	Vervaardiging van hoeden en petten	1	Mode	Satelliet
14199	Vervaardiging van andere kleding en toebehoren, n.e.g.	1	Mode	Satelliet
14200	Vervaardiging van artikelen van bont	1	Mode	Satelliet
14310	Vervaardiging van gebreide en gehaakte kousen en sokken	1	Mode	Satelliet
14390	Vervaardiging van andere gebreide en gehaakte kleding	1	Mode	Satelliet
15120	Vervaardiging van koffers, tassen en dergelijke en van zadel- en tuigmakerswerk	1	Design	Satelliet
15200	Vervaardiging van schoeisel	1	Mode	Satelliet
16292	Vervaardiging van andere artikelen van hout	1	Design	Satelliet
18140	Binderijen en aanverwante diensten	1	Gedrukte media	Satelliet
18200	Reproductie van opgenomen media	0.5	Audiovisueel	Kern
18200	Reproductie van opgenomen media	0.5	Muziek	Kern
27402	Vervaardiging van verlichtingsapparaten	1	Design	Satelliet
31091	Vervaardiging van eetkamer-, zitkamer-, slaapkamer- en badkamermeubelen	1	Design	Satelliet
31092	Vervaardiging van tuin- en terrasmeubelen	1	Design	Satelliet
32121	Bewerken van diamant	1	Design	Kern
32122	Bewerken van edelstenen (m.u.v. diamant) en van halfedelstenen	1	Design	Kern
32123	Vervaardiging van sieraden	1	Design	Kern
32124	Vervaardiging van edelsmeedwerk	1	Design	Kern
32129	Vervaardiging van overige artikelen van edele metalen	1	Design	Kern
32130	Vervaardiging van imitatiesieraden en dergelijke artikelen	1	Design	Kern
32200	Vervaardiging van muziekinstrumenten	1	Muziek	Kern
46150	Handelsbemiddeling in meubelen, huishoudelijke artikelen en ijzerwaren	1	Design	Satelliet
46160	Handelsbemiddeling in textiel, kleding, bont, schoeisel en lederwaren	1	Mode	Satelliet
46412	Groothandel in huishoudtextiel en beddengoed	1	Design	Satelliet
46422	Groothandel in onderkleding	1	Mode	Satelliet
46423	Groothandel in kleding, met uitzondering van werk- en onderkleding	1	Mode	Satelliet
46424	Groothandel in kledingaccessoires	1	Mode	Satelliet
46425	Groothandel in schoeisel	1	Mode	Satelliet
46432	Groothandel in opgenomen beeld- en geluidsdragers	0.5	Audiovisueel	Satelliet
46432	Groothandel in opgenomen beeld- en geluidsdragers	0.5	Muziek	Satelliet
46441	Groothandel in porselein en glaswerk	1	Design	Satelliet

46471	Groothandel in huismeubilair	1	Design	Satelliet
46472	Groothandel in tapijten	1	Design	Satelliet
46473	Groothandel in verlichtingsapparatuur	1	Design	Satelliet
46480	Groothandel in uurwerken en sieraden	1	Design	Satelliet
46491	Groothandel in kranten, boeken en tijdschriften	1	Gedrukte media	Satelliet
46497	Groothandel in spellen en speelgoed	1	Design	Satelliet
46498	Groothandel in lederwaren en reisartikelen	1	Mode	Satelliet
46650	Groothandel in kantoormeubelen	1	Design	Satelliet
46761	Groothandel in diamant en andere edelstenen	1	Design	Satelliet
47591	Detailhandel in huismeubilair in gespecialiseerde winkels	1	Design	Satelliet
47592	Detailhandel in verlichtingsartikelen in gespecialiseerde winkels	1	Design	Satelliet
47593	Detailhandel in glas-, porselein- en aardewerk en in niet-elektrische huishoudelijke artikelen in gespecialiseerde winkels	1	Design	Satelliet
47594	Detailhandel in muziekinstrumenten in gespecialiseerde winkels	1	Muziek	Satelliet
47610	Detailhandel in boeken in gespecialiseerde winkels	1	Gedrukte media	Kern
47620	Detailhandel in kranten en kantoorbehoeften in gespecialiseerde winkels	1	Gedrukte media	Kern
47630	Detailhandel in audio- en video-opnamen in gespecialiseerde winkels	0.5	Audiovisueel	Kern
47630	Detailhandel in audio- en video-opnamen in gespecialiseerde winkels	0.5	Muziek	Kern
47650	Detailhandel in spellen en speelgoed in gespecialiseerde winkels	1	Design	Satelliet
47711	Detailhandel in damesbovenkleding in gespecialiseerde winkels	1	Mode	Satelliet
47712	Detailhandel in herenbovenkleding in gespecialiseerde winkels	1	Mode	Satelliet
47713	Detailhandel in baby- en kinderbovenkleding in gespecialiseerde winkels	1	Mode	Satelliet
47714	Detailhandel in onderkleding, lingerie en strand- en badkleding in gespecialiseerde winkels	1	Mode	Satelliet
47715	Detailhandel in kledingaccessoires in gespecialiseerde winkels	1	Design	Satelliet
47716	Detailhandel in dames-, heren-, baby- en kinderboven- en onderkleding en kledingaccessoires in gespecialiseerde winkels (algemeen assortiment)	1	Mode	Satelliet
47721	Detailhandel in schoeisel in gespecialiseerde winkels	1	Mode	Satelliet
47722	Detailhandel in lederwaren en reisartikelen in gespecialiseerde winkels	1	Mode	Satelliet
47770	Detailhandel in uurwerken en sieraden in gespecialiseerde winkels	1	Design	Satelliet
47787	Detailhandel in nieuwe kunstvoorwerpen in gespecialiseerde winkels	1	Beeldende kunsten	Kern
47787	Detailhandel in nieuwe kunstvoorwerpen in gespecialiseerde winkels	1	Design	Kern
47791	Detailhandel in antiquiteiten in winkels	1	Beeldende kunsten	Kern
58110	Uitgeverijen van boeken	1	Gedrukte media	Kern
58130	Uitgeverijen van kranten	1	Gedrukte media	Kern
58140	Uitgeverijen van tijdschriften	1	Gedrukte media	Kern
58190	Overige uitgeverijen	1	Gedrukte media	Kern
58210	Uitgeverijen van computerspellen	1	Gaming	Kern
59111	Productie van bioscoopfilms	1	Audiovisueel	Kern
59112	Productie van televisiefilms	1	Audiovisueel	Kern

59113	Productie van films, m.u.v. bioscoop- en televisiefilms	1	Audiovisueel	Kern
59114	Productie van televisieprogramma's	1	Audiovisueel	Kern
59120	Activiteiten in verband met films en video- en televisieprogramma's na de productie	1	Audiovisueel	Kern
59130	Distributie van films en video- en televisieprogramma's	1	Audiovisueel	Kern
59140	Vertoning van films	1	Audiovisueel	Kern
59201	Maken van geluidsopnamen	0.3	Audiovisueel	Kern
59201	Maken van geluidsopnamen	0.7	Muziek	Kern
59202	Geluidsopnamestudio's	0.1	Audiovisueel	Kern
59202	Geluidsopnamestudio's	0.9	Muziek	Kern
59203	Uitgeverijen van muziekopnamen	1	Muziek	Kern
59209	Overige diensten in verband met het maken van geluidsopnamen	0.3	Audiovisueel	Kern
59209	Overige diensten in verband met het maken van geluidsopnamen	0.7	Muziek	Kern
60100	Uitzenden van radioprogramma's	1	Audiovisueel	Kern
60200	Programmeren en uitzenden van televisieprogramma's	1	Audiovisueel	Kern
62010	Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's	0.05	Gaming	Kern
63910	Persagentschappen	1	Gedrukte media	Kern
70210	Adviesbureaus op het gebied van public relations en communicatie	1	Communicatie, pr en reclame	Kern
71111	Bouwarchitecten	1	Architectuur	Kern
71112	Interieurarchitecten	1	Design	Kern
71113	Stedebouwkundige en tuin- en landschapsarchitecten	1	Architectuur	Kern
73110	Reclamebureaus	1	Communicatie, pr en reclame	Kern
73120	Mediarepresentatie	1	Communicatie, pr en reclame	Kern
74101	Ontwerpen van textielpatronen, kleding, juwelen, meubels en decoratieartikelen	1	Design	Kern
74101	Ontwerpen van textielpatronen, kleding, juwelen, meubels en decoratieartikelen	1	Mode	Kern
74102	Activiteiten van industriële designers	1	Design	Kern
74103	Activiteiten van grafische designers	1	Design	Kern
74104	Activiteiten van interieurdecorateurs	1	Design	Kern
74105	Activiteiten van decorateur-etagisten	1	Design	Kern
74109	Overige activiteiten van gespecialiseerde designers	1	Design	Kern
74201	Activiteiten van fotografen, met uitzondering van persfotografen	1	Beeldende kunsten	Kern
74202	Activiteiten van persfotografen	1	Gedrukte media	Kern
74300	Vertalers en tolken	1	Communicatie, pr en reclame	Kern
77220	Verhuur van videobanden, dvd's en cd's	1	Audiovisueel	Kern
85520	Cultureel onderwijs	0.25	Audiovisueel	Kern
85520	Cultureel onderwijs	0.25	Beeldende kunsten	Kern
85520	Cultureel onderwijs	0.25	Muziek	Kern
85520	Cultureel onderwijs	0.25	Podiumkunsten	Kern
90011	Beoefening van uitvoerende kunsten door zelfstandig werkende artiesten	0.3	Audiovisueel	Kern
90011	Beoefening van uitvoerende kunsten door zelfstandig werkende artiesten	0.3	Muziek	Kern

90011	Beoefening van uitvoerende kunsten door zelfstandig werkende artiesten	0.4	Podiumkunsten	Kern
90012	Beoefening van uitvoerende kunsten door artistieke ensembles	0.5	Muziek	Kern
90012	Beoefening van uitvoerende kunsten door artistieke ensembles	0.5	Podiumkunsten	Kern
90021	Promotie en organisatie van uitvoerende kunstevenementen	0.1	Beeldende kunsten	Kern
90021	Promotie en organisatie van uitvoerende kunstevenementen	0.45	Muziek	Kern
90021	Promotie en organisatie van uitvoerende kunstevenementen	0.45	Podiumkunsten	Kern
90022	Ontwerp en bouw van podia	0.7	Muziek	Kern
90022	Ontwerp en bouw van podia	0.3	Podiumkunsten	Kern
90023	Gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken	0.5	Muziek	Kern
90023	Gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken	0.5	Podiumkunsten	Kern
90029	Overige ondersteunende activiteiten voor de uitvoerende kunsten	0.2	Audiovisueel	Kern
90029	Overige ondersteunende activiteiten voor de uitvoerende kunsten	0.4	Muziek	Kern
90029	Overige ondersteunende activiteiten voor de uitvoerende kunsten	0.4	Podiumkunsten	Kern
90031	Scheppende kunsten, m.u.v. ondersteunende diensten	0.25	Audiovisueel	Kern
90031	Scheppende kunsten, m.u.v. ondersteunende diensten	0.3	Beeldende kunsten	Kern
90031	Scheppende kunsten, m.u.v. ondersteunende diensten	0.25	Muziek	Kern
90031	Scheppende kunsten, m.u.v. ondersteunende diensten	0.2	Podiumkunsten	Kern
90032	Ondersteunende activiteiten voor scheppende kunsten	0.33	Beeldende kunsten	Kern
90032	Ondersteunende activiteiten voor scheppende kunsten	0.33	Muziek	Kern
90032	Ondersteunende activiteiten voor scheppende kunsten	0.33	Podiumkunsten	Kern
90041	Exploitatie van schouwburgen, concertzalen en dergelijke	0.5	Muziek	Kern
90041	Exploitatie van schouwburgen, concertzalen en dergelijke	0.5	Podiumkunsten	Kern
90042	Exploitatie van culturele centra en multifunctionele zalen ten behoeve van culturele activiteiten	0.25	Audiovisueel	Kern
90042	Exploitatie van culturele centra en multifunctionele zalen ten behoeve van culturele activiteiten	0.25	Beeldende kunsten	Kern
90042	Exploitatie van culturele centra en multifunctionele zalen ten behoeve van culturele activiteiten	0.25	Muziek	Kern
90042	Exploitatie van culturele centra en multifunctionele zalen ten behoeve van culturele activiteiten	0.25	Podiumkunsten	Kern
91011	Bibliotheken,mediatheken en ludotheken	1	Erfgoed	Kern
91012	Openbare archieven	1	Erfgoed	Kern
91020	Musea	1	Erfgoed	Kern
91030	Exploitatie van monumenten en dergelijke toeristenattracties	1	Erfgoed	Kern

Met:

Code = 5 digit Nace-bel (2008) code (voornaamste code)

Label NL = Nederlandse sectorbenaming

Verdeelsleutel = indien 5 digit sector verdeelt dient te worden over meerdere “creatieve sectoren”

Sector = indeling van 5 digit sector in creatieve sub sector

Indeling= I: Kern-codes van de CCS

II: Satelliet-codes van de CCS